

Startside>Lovgivning og retspraksis>National lovgivning

National lovgivning

Belgien

Dette afsnit indeholder en oversigt over de forskellige retskilder i Belgien.

1. Retsinstrumenter eller retskilder

Retskilder er en samling af bindende retlige regler, både skriftlige og ikke skriftlige, der er styrende for de sociale relationer mellem borgerne og myndighederne og mellem borgerne indbyrdes, og hvori det ligeledes bestemmes, hvordan de offentlige myndigheder er organiseret.

Der sondres mellem **formelle** og **materielle retskilder**. Modsat de formelle retskilder omfatter de materielle retskilder ingen egentlige retsregler. God tro, billighed og redelighed er eksempler på materielle retskilder.

Der sondres mellem fem kategorier af formelle retskilder. Tre af disse kategorier er de bindende formelle retskilder: **lovgivning, sædvaneret og generelle retsprincipper**. De to andre kategorier er ikke bindende, men kun vejledende: **retspraksis og retslære**.

Lovgivning behandles mere indgående i punkt 3 og 5 nedenfor. Hertil hører per definition skrevne regler, der udstedes af en myndighed. Sædvaneret er per definition uskrevet ret, som kan iagttages i skik og brug, specielt hos bestemte erhvervsgræne. De generelle retsprincipper udtrykker de højere værdier, et samfund ønsker at respektere, f.eks. princippet om, at alle borgere er lige, proportionalitetsprincippet og princippet om, at myndigheder skal handle i overensstemmelse med gældende ret. Mange af disse principper er fastsat i doktriner eller retsgrundsætninger, f.eks. det strafferetlige princip om, at ingen kan dømmes to gange for samme lovovertrædelse, og princippet om, at nyere regler går forud for ældre regler.

Retspraksis og retsvidenskab er vejledende retskilder. Retspraksis består af samtlige afgørelser afsagt af domstole og retter. Domme er kun bindende for sagens parter. I Belgien anvender man ikke præcedensbegrebet. De eneste domme, der er universelt bindende, er domme fra forfatningsdomstolen. De øvrige øverste retsinstanter er statsrådet (Conseil d'Etat), som er den øverste forvaltningsdomstol, og kassationsdomstolen (Cour de cassation), som er øverste retsinstant med hensyn til almen ret ("droit commun").

En anden og ikke ubetydelig retskilde er **den internationale ret**, som især består af traktaten om oprettelse af Den Europæiske Union, Unionens forordninger og direktiver og den europæiske menneskerettighedskonvention. Desuden findes der stadig talrige konventioner indgået under internationale institutioner som De Forenede Nationer eller Europarådet (multilaterale konventioner) eller mellem Belgien og en anden stat (bilaterale konventioner). Denne retskilde har fået stor betydning inden for de senere årtier og får stadig større betydning. Mange af bestemmelserne i disse instrumenter har en direkte indflydelse på vores dagligdag.

Webstederne Législation belge (på fransk) og **Belgische Wetgeving** (på nederlandsk) giver adgang til en database med **konsolideret belgisk lovgivning**. Ved hjælp af søgefunktionen og indekset kan der søges i alle gældende normative tekster og tekster offentliggjort i Moniteur belge **sidan 1830**. Normative retsakter på det administrative og skattemæssige område offentliggjort **før 1994** er endnu ikke medtaget i fuldt omfang.

2. Generelle retsprincippers, sædvanerettens og retspraksis' juridiske status

Se [afsnit 1](#).

3. Retskildernes hierarki

Personer med bopæl i Belgien skal overholde flere forskellige kategorier af retsregler: retsregler vedtaget af de belgiske forbundsmyndigheder, men også retsregler fra underordnede instanser som provinser og kommuner(1). Desuden er Belgien medlem af en lang række internationale og overnationale organisationer som De Forenede Nationer, Den Europæiske Union, Europarådet og NATO. Retsreglerne for disse organisationer gælder ligeledes for de belgiske myndigheder og den belgiske befolkning.

Eftersom ikke alle lovgivende myndigheder har et klart afgrænset myndighedsområde, og alle kategorier af retsregler ikke har samme status, hvilket skaber risiko for konflikt, findes der et regelhierarki, hvor princippet er, at underordnede retsregler aldrig må stride mod overordnede retsregler.

I den interne belgiske lovgivning er **forfatningen** den øverste retsregel. Heri fastlægges magtens tredeling, og hvordan de forskellige beføjelser skal udøves. I den interne belgiske lovgivning er **forfatningen** den øverste retsregel. Heri fastlægges magtens tredeling, og hvordan de forskellige beføjelser skal udøves. I en dom afsagt den 27. maj 1971 fastslog kassationsdomstolen, at internationale og overnationale retsregler har forrang frem for alle interne retsregler. Hvis der er modstrid mellem en EU-forordning og forfatningen, er det altså forordningen, der har forrang.

Efter forfatningen følger:

særlove (love vedtaget med særligt kvalificeret flertal, hvori kompetencefordelingen og de centrale regler for de offentlige institutioners funktion fastlægges), dernæst

love og dekretter, dernæst

kongelige anordninger og regeringsbekendtgørelser til gennemførelse af love og dekretter og endelig

ministerielle bekendtgørelser.

4. Overnationale og internationale reglers ikrafttræden

Forordninger vedtaget af Den Europæiske Union gælder umiddelbart. Den lovgivende forsamling i Belgien er ikke direkte involveret i gennemførelsen af forordningerne. De nationale lovgivende myndigheder skal imidlertid godkende og ratificere internationale traktater. På visse områder skal alle de lovgivende organer i Belgien godkende og ratificere dem, hvilket kan kræve langvarige og tunge procedurer. Landets lovgivende organer deltager ligeledes i gennemførelsen af direktiver fra Den Europæiske Union, idet disse altid skal implementeres i national ret.

5. Myndigheder med ansvar for at udstede regler

Forbundsstaten Belgien består af **tre forfatningsbestemte magter**: den lovgivende magt, den udøvende magt og den dømmende magt. Den lovgivende magt udformer lovene, den udøvende magt gennemfører dem, og den dømmende magt afgør tvister, der udspringer af lovenes anvendelse.

Den lovgivende forbundsmagt

Et lovforslag på forbundsplan kan komme fra et eller flere medlemmer af Repræsentanternes Hus (Chambre des représentants), et eller flere medlemmer af Senatet eller fra kongen (dvs. i praksis fra dennes ministre eller secrétaires d'Etat). Disse tre enheder udgør de tre grene af den lovgivende myndighed i Belgien.

Lovene er enten baseret på lovforslag ("propositions"), der hidrører fra et eller flere medlemmer af Senatet eller Repræsentanternes Hus, eller på lovforslag, der hidrører fra kongen ("projets de lois") (kongen pålægger de kompetente ministre at fremsætte lovforslag). De to typer af lovforslag ("projets" og "propositions") har samme værdi.

Bestemmelserne vedrørende anvendelsen af forbundslovgivningen udarbejdes af den udøvende magt, der står under kongens myndighed. Beføjelserne kan uddelegeres til en minister, og herfra stammer sondringen mellem kongelige anordninger og ministerielle bekendtgørelser.

Sprogsamfund, regioner, provinser og kommuner

Belgien er **en forbundsstat**, der består af sprogsamfund (communautés) og regioner. Disse kan vedtage lovgivning inden for rammerne af de beføjelser, som de tildeles i henhold til forfatningen og visse særlove.

Sprogsamfundenes kompetencer vedrører især kultur og uddannelse, mens regionernes kompetenceområder er økonomisk politik og miljøbeskyttelse. De enkelte sprogsamfund og regioner har et parlament, som har til opgave at udøve disse beføjelser. **Sprogsamfundene og regionerne kan således udforme love**, kaldet **dekreter** ("**décrets**"), ("**ordonnances**" i hovedstadsregionen Bruxelles (Bruxelles-Capitale). Deres regeringer er sammen med parlamentarikerne en del af den lovgivende magt på EU-plan, på regionalt plan eller på sprogsamfundsplan (lovgivningsinitiativ). Regeringerne skal desuden påse, at de vedtagne dekreter ("**décrets**" eller "**ordonnances**") gennemføres.

Det belgiske territorium er opdelt i **provinser** og **kommuner**. Provisnrådene og kommunalbestyrelserne udsteder på deres niveau "**règlements**" og "**ordonnances**" inden for de områder, der henhører under deres kompetence såsom den offentlige sikkerhed, renovation, kultur samt provinsielle og kommunale uddannelsesinstitutioner. Den permanente delegation for en provins (collège provincial) og borgmesteren og viceborgmestrene for en kommune (collège communal) gennemfører de forskellige "**règlements**" (og inden for rammerne af deres beføjelser ligeledes højerestående retsnormer som love, dekreter og bekendtgørelser).

På disse niveauer genfinder man således to af de elementer, der indgår i magtens tredeling: den lovgivende magt, som varetages af sprogsamfundenes og regionernes parlamenter, provinsrådet og kommunalbestyrelsen, og den udøvende magt, som varetages af sprogsamfundenes og regionernes regeringer, den permanente delegation i provinserne og af borgmestrene og viceborgmestrene i kommunerne. Den dømmende magt findes ikke i denne underopdeling. Forbundsmyndighederne har enekompetence til at fastlægge domstoles og retters organisation.

6. Lovgivningsprocessen

Se afsnit 5.

På forbundsniveau **vedtages lovforslag**, eventuelt efter behandling i Statsrådet, af Repræsentanternes hus og eventuelt af Senatet. De forelægges derefter for **kongen**, som **stadfæster og undertegner** dem, når de er blevet **medunderskrevet af den relevante minister**.

7. Nationale reglers ikrafttræden

Forbundslove får retskraft, når de er stadfæstet og undertegnet af kongen. I princippet træder de i kraft ti dage efter offentliggørelsen i Belgisch Staatsblad /Moniteur belge (Belgiens lovtidende), medmindre andet er fastsat(2).

Fællesskabers og regioners lovbestemmelser – dvs. décrets og ordonnances – vedtages og offentliggøres af regeringen for det pågældende fællesskab/den pågældende region. De træder i kraft ti dage efter, at de har været trykt i lovtidende, medmindre andet er fastsat.

8. Lovvalsregler

Er der på lovliv vis udstedt retlige normer, som er i strid med hinanden, findes der flere metoder til at løse de lovkonflikter, som det fører med sig. Det hierarki, som de retlige normer indgår i, gør det muligt at undgå de fleste konflikter, men opstår der alligevel en konflikt, må en af disse metoder bringes i anvendelse.

Forfatningsdomstolen har ifølge forfatningens artikel 142 enekompetence til at afgøre, om en lovbestemmelse er forenelig med de retlige normer, der regulerer statens, fællesskabernes og regionernes kompetence. Retsreglerne om kompetencefordelingen er fastsat i forfatningen og i lovene om reform af institutionerne i den belgiske forbundsstat.

Forfatningsdomstolen har også kompetence til at behandle sager, hvor det gøres gældende, at en lovbestemmelse er i strid med de grundlæggende rettigheder og friheder i forfatningens afsnit II (artikel 8-32). Det drejer sig bl.a. om lighedsprincippet (forfatningens artikel 10) og forbuddet mod forskelsbehandling (forfatningens artikel 11). Forfatningsdomstolen har også kompetence til at prøve lovbestemmelers forenelighed med forfatningens artikel 170 (legalitetsprincippet i skattesager), forfatningens artikel 172 (lighedsprincippet i skattesager) og forfatningens artikel 191 (beskyttelse af udlændinge).

Se også **Service public fédéral Justice** og særloven af 6. januar 1989 om forfatningsdomstolen under "Législation consolidée".

Ifølge forfatningens artikel 160 afgør statsrådet(3) eventuelle konflikter mellem gennemførelsesbestemmelser (forordninger, beslutninger og afgørelser) og lovbestemmelser. Endelig findes der et særligt parlamentarisk samrådsudvalg, som behandler sager om interessekonflikter.

(1) Jf. **Service public fédéral Justice** (<https://justitie.belgium.be>) under "Législation consolidée", forfatning af 1994 og særloven om institutionelle reformer af 8. august 1980 samt **portail fédéral** under "La Belgique"

Det flamske fællesskab med Det Flamske Råd (også kaldet Det Flamske Parlament)

Det franske fællesskab med Rådet for det Franske Fællesskab

Det tysksprogede fællesskab med Rådet for det Tysksprogede Fællesskab

Regionen Flandern, hvis parlament er det samme som for det flamske fællesskab, dvs. Det Flamske Råd.

Regionen Vallonien med Rådet for Regionen Vallonien

Hovedstadsregionen Bruxelles med Rådet for Hovedstadsregionen Bruxelles (visse kompetencer er opdelt mellem nederlandske og franske colleges /collèges med kompetence i fællesskabsspørgsmål)

Fællesskabernes kompetenceområder er:

1. kulturelle spørgsmål

2. uddannelse undtagen [...]

3. samarbejde mellem fællesskaberne og internationalt, herunder også indgåelse af traktater på de områder, der er omfattet af 1. og 2.

Det Flamske Råd og Rådet for det Franske Fællesskab regulerer personalespørgsmål på hver sit område pr. dekret og varetager på samme måde samarbejdet om disse spørgsmål mellem fællesskaberne og internationalt, herunder indgåelse af traktater. Rådet for det Tysksprogede Fællesskab har tilsvarende beføjelser.

Regionsrådenes kompetence omfatter fysisk planlægning, monumenter og landskaber, økonomi, landbrug m.v.

(2) Se **Service public fédéral Justice** under "Législation consolidée", lov af 31. maj 1961 om brug af sprog på lovgivningsområdet, udarbejdelse, offentliggørelse og ikrafttræden af love og forordninger.

(3) Se **Service public fédéral Justice** under "Législation consolidée", konsoliderede love af 12. januar 1973 om statsrådet.

Generelle oplysninger om den belgiske retsorden: [Ordre juridique - Informations générales](#) | Generelle oplysninger om Belgien:

[Belgique - Informations générales](#).

Sidste opdatering: 06/08/2019

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af de respektive EU-lande. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Europa-Kommissionen påtager sig ingen form for ansvar for oplysninger eller data, der optræder i nærværende dokument, eller hvortil der henvises heri. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.